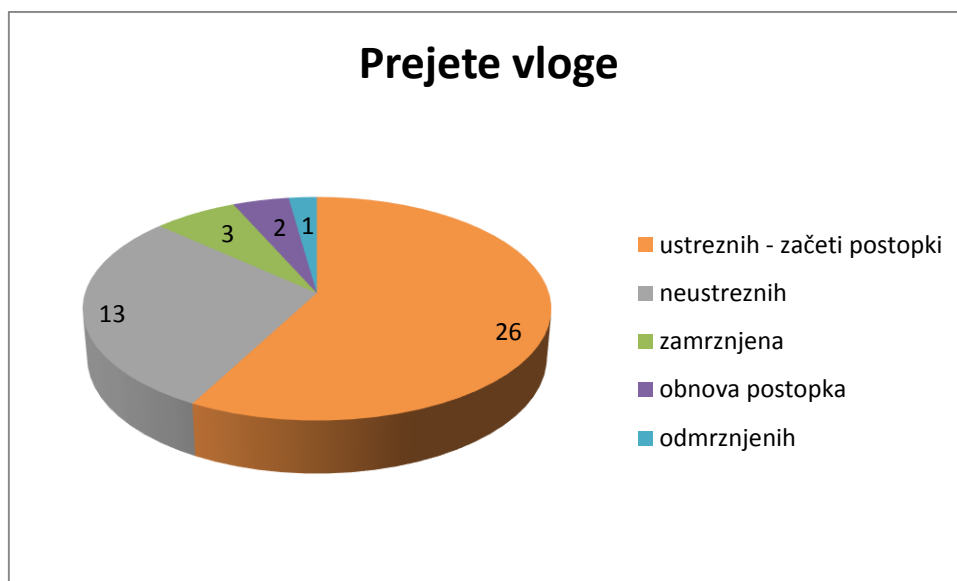

Novinarsko častno razsodišče SNS in DNS

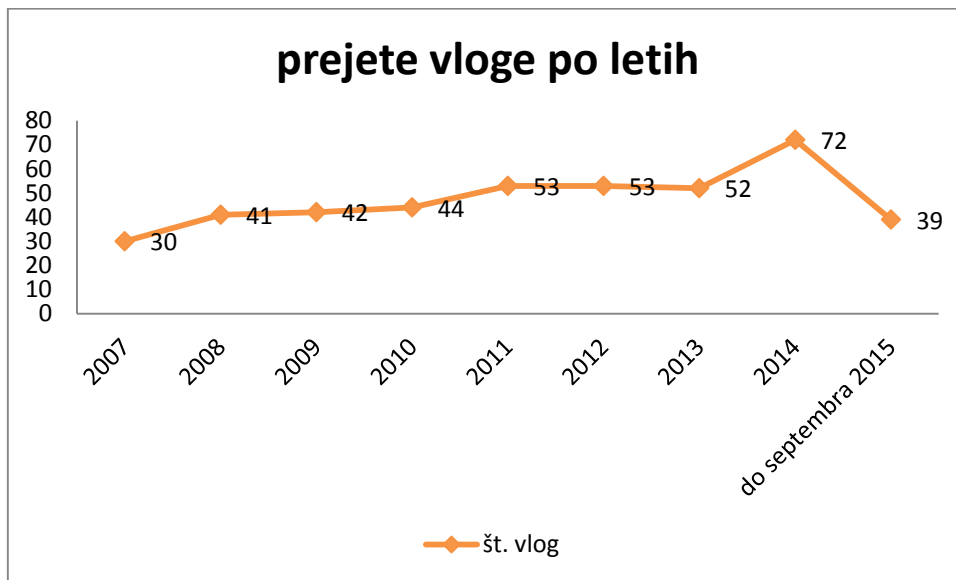
Statistika dela NČR za leto 2015

Opozarjamo, da podatki niso povsem primerljivi, ker je za pretekla obdobja statistika narejena za celo leto, v letu 2015 pa do septembra.

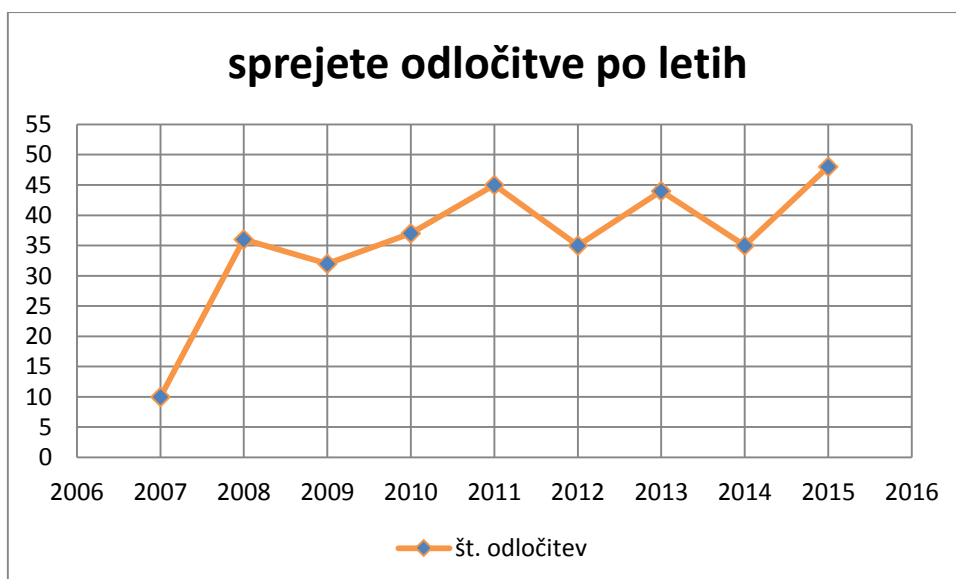
1. Novinarsko častno razsodišče (NČR), skupni organ Sindikata novinarjev Slovenije in Društva novinarjev Slovenije je v obdobju od 31. decembra 2014 do 1. septembra 2015 prejelo 39 vlog in dve zahtevi za obnovo postopka, od tega je NČR eno zavrnilo kot neutemeljeno. 26 vlog je bilo ustreznih za začetek postopka, 4 vloge so bile zavrnjene, ker niso bile poslane v 45 dneh od domnevno sporne objave, 9 vlog pa pritožniki kljub pozivu niso ustrezno dopolnili, zato jih je NČR zavrglo. Razsodišče je objavilo eno odločitev, katere objava je bila zamrznjena zaradi hkrati tekočih postopkov na rednem sodišču.

V letu 2014 je NČR prejelo 72 vlog, leta 2013 pa 52 vlog, leta 2012 in 2011 pa po 53 vlog. Število prejetih vlog je bilo od leta 2011 do 2013 konstantno, v letu 2014 pa je število vlog skokovito naraslo. NČR je prejelo 13 ustreznih vlog več kot leta 2013. 12 vlog je pred koncem leta 2014 oddal Upravni odbor Društva novinarjev Slovenije, kar je glavni dejavnik za spremenjeno statistiko ustreznih vlog, ki je vezana na konkreten izreden dogodek. Število oddanih vlog v prvih osmih mesecih leta 2015 kaže, da se bo končno število najverjetneje približalo konstanti iz obdobja pred 2014.

Od tega prikaza podatkov naprej statistika zajema v letu 2015 sprejete odločitve razsodišča in ne prejete vloge. Razsodišče namreč v tekočem letu sprejema odločitve tudi v primerih, za katere so bile pritožbe oddane v preteklem letu.

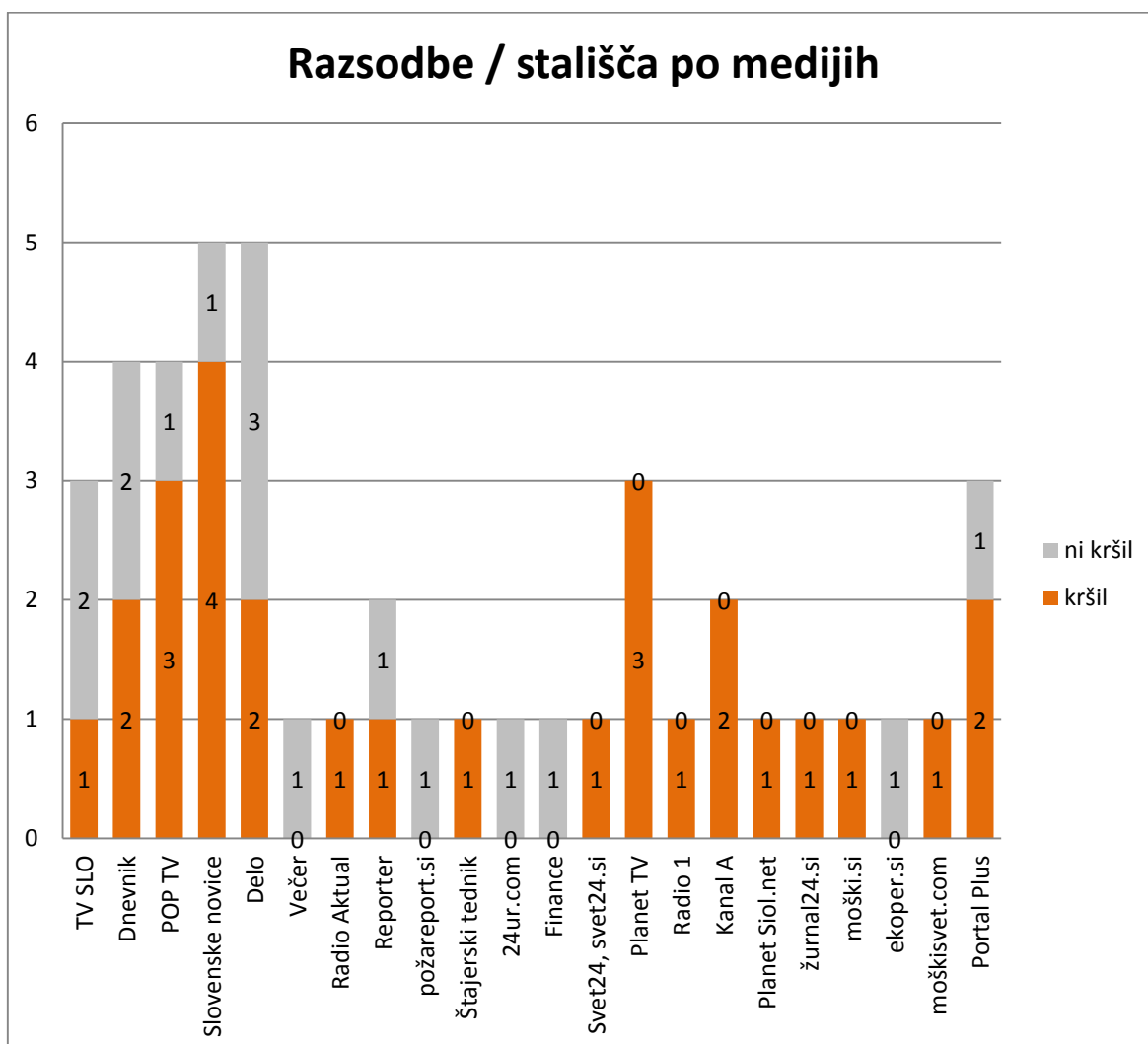
2. Do septembra 2015 je NČR sprejelo 48 razsodb oz. stališč.

To je 13 več kot v celem letu 2014 oziroma največ od leta 2007, ko spremljamo primerljivo statistiko. Od tega je v 16 primerih ugotovilo, da novinar ali novinarji niso storili nobene od očitanih jim kršitev Kodeksa novinarjev Slovenije. V ostalih 29 primerih je ugotovilo, da so novinarji kršili enega ali več členov Kodeksa. Objavo treh sprejetih odločitev je razsodišče zamrznilo.

V letu 2015 se je precej spremenilo razmerje med ugotovljenimi kršitvami in odločitvami, da ni kršitve, in sicer v smeri povečanega števila ugotovljenih kršitev (64 %). Razmerje se je namreč od leta 2011, ko je bila v 56 % primerov ugotovljena kršitev, vztrajno spreminjalo v korist odločitev, da ni kršitve kodeksa. 2012 je bilo v 48 % primerov ugotovljena kršitev, 2013 v 45 %, 2014 pa 42 %. Lahko, da je spremembo razmerja pomembno vplival mariborski primer, pri katerem je bila v vseh 12 zadevah ugotovljena kršitev kodeksa.

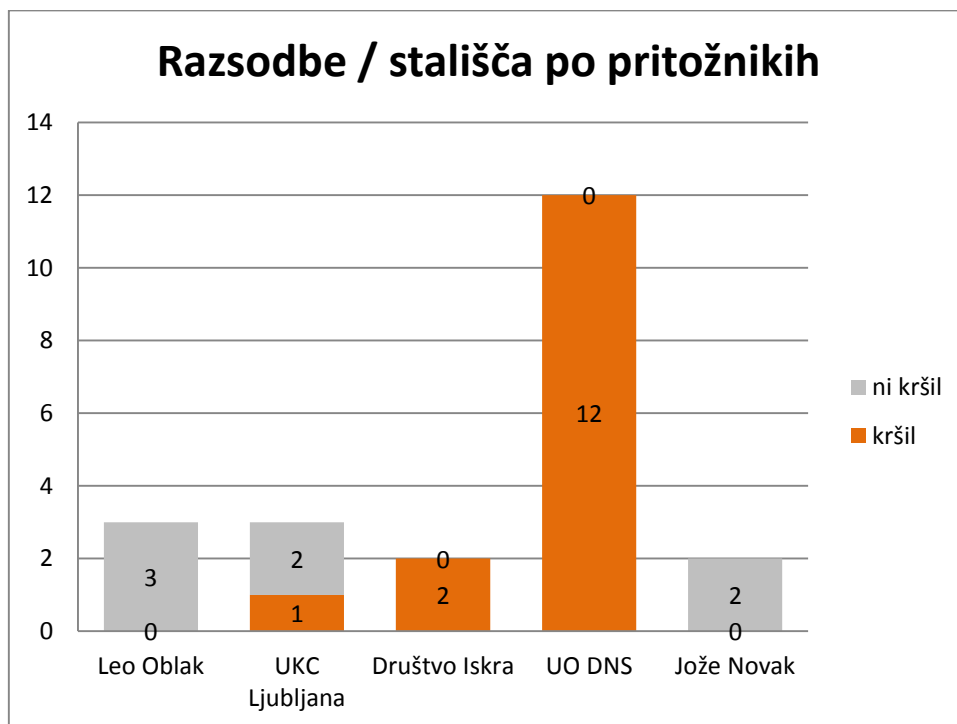
3. NČR je v letu 2015 razrešilo največ vlog (po 5) povezanih z delom novinarjev Dela in Slovenskih novic.

NČR je po štiri krat obravnavalo Dnevnik in POP TV, po tri krat pa TV SLO, Planet TV in Portal Plus, sledijo Kanal A in Reporter z dvema odločitvama in ostali mediji z eno razsodbo/stališčem. V letu 2015 se je ponovno povečala raznolikost medijev, o katerih je NČR odločalo, odločitve je sprejelo v pritožbah zoper 21 medijev. Leta 2014 je bilo medijev 17, leta 2013 22, v letih 2012 in 2011 pa 18.

Prejeto zahtevo za obnovo postopka je razsodišče zavrnilo. V primerih, v katerih je NČR ugotovilo kršenje Kodeksa novinarjev Slovenije, novinar največkrat ni kršil vseh očitanih členov, ampak le nekatere.

4. V primerih, ki jih je NČR zaključilo do septembra 2015, so več kot eno pritožbo vložili sledeči pritožniki:

Raznolikost pritožnikov, ki so posamezniki, društva, zavodi, zveze, podjetja, občine, agencije, javni zavodi, državne inštitucije in celo novinarji in mediji sami, kaže na to, da mehanizem samoregulacije dobro deluje in da se ga poslužujejo najrazličnejši segmenti družbe. Uspešno odvrča tudi očitke, da pritožniki NČR zlorablajo za sistematičen pritisk na novinarje. Čeprav je res, da se pojavljajo določeni pritožniki, ki vlagajo po več pritožb na leto ali pa isti pritožniki proti določeni medijski hiši vložijo več pritožb, je to bolj izjema kot pravilo oziroma je ta pojav mogoče opaziti ob čisto konkretnih izjemnih dogodkih kot je bil na primer primer Patria in nedavni mariborski primer, ki zelo izstopata.

5. V razsodbah/stališčih sprejetih 2015 se je največ pritožnikov na NČR ponovno obrnilo s pritožbo o kršenju 1. člena Kodeksa novinarjev Slovenije, tesno jim sledijo kršitve 2. člena, nato 3. in 17. člena Kodeksa. Po številu ugotovljenih kršitev vodi 17. člen z dvanajstimi kršitvami, sledita mu 1. (9 kršitev) in 3. (7 kršitev) člen.

Kršitev 1. člena Kodeksa, ki se nanaša na *preverjanje točnosti zbranih informacij in izogibanje napakam ter njihovo popravljanje*, je bila novinarjem očitana 24-krat. NČR je ugotovilo 9 kršitev 1. člena Kodeksa.

Druga najpogosteje očitana (23) je bila kršitev 2. člena Kodeksa, ki pravi, da *se mora novinar izogibati nekorektnemu, osebno žaljivemu predstavljanju podatkov in dejstev*. Vendar pa se NČR redko odloči, da je ta člen kršen, v letu 2015 je ugotovilo 3 kršitve 2. člena.

21 pritožnikov je novinarjem očitalo kršitev 3. člena Kodeksa, ki pravi, da *mora novinar pri*

objavljanju informacij, ki vsebujejo hude obtožbe, pridobiti odziv tistih, ki jih te informacije zadevajo, praviloma v istem prispevku, sicer pa takoj, ko je mogoče. Enako mora storiti tudi, ko povzema hude obtožbe iz drugih medijev ali arhivov. Če novinar odziva ni mogel pridobiti, mora to javnosti pojasniti. NČR je ugotovilo 7 kršitev 3. člena Kodeksa.

4. člen Kodeksa, ki pravi, da novinar ne sme zamolčati informacij, ključnih za razumevanje obravnavane teme, naj bi bil po mnenju pritožnikov kršen 12-krat, NČR je ugotovilo 3 kršitve.

Kršitev 5. člena Kodeksa, ki določa, da mora novinar opozoriti, ko objavlja nepotrjene informacije, govorice ali ugibanja, je bila novinarjem očitana 14-krat. NČR je odločilo, da je bil 5. člen kršen 3-krat.

Kršitev 6. člena Kodeksa, ki določa, da mora novinar navesti vir informacije, so bile novinarjem očitane 10-krat. NČR je ugotovilo eno kršitev.

10. člen Kodeksa, ki določa, da montaža, napovedi, naslovi in podnapisi ne smejo potvarjati vsebine. Primerno mora biti označena tudi simbolna ali arhivska slika, naj bi bil kršen 5-krat. NČR ni ugotovilo kršitev.

12. člen Kodeksa, ki določa, da novinar ne sme uporabljati nedovoljenih načinov zbiranja podatkov. Če informacij, ki so za javnost izrednega pomena, ni mogoče pridobiti drugače, mora svoje ravnanje in razloge zanj predstaviti javnosti, naj bi bil kršen 11-krat, ugotovljenih je bilo 9 kršitev.

14. člen Kodeksa, ki določa, da novinar lahko zvočno in slikovno snema ter fotografira le po privolitvi snemane oz. fotografirane osebe, naj bi bil po mnenju pritožnikov kršen 2-krat. NČR je ugotovilo 1 kršitev.

Glede prijavljenih kršitev (10) izstopa še 15. člen, ki pravi, da je novinar dolžan ločiti informacijo od komentarja. Razlika med poročilom o dejstvih in komentarjem mora biti dovolj razvidna, da lahko naslovnik sporočila loči med dejstvi in stališči novinarja. NČR je ugotovilo 1 kršitev.

17. člen Kodeksa, ki določa, da novinar spoštuje pravico posameznika do zasebnosti, je četrti po pogostosti, saj naj bi bil po mnenju pritožnikov kršen 17-krat. Najpogosteje je bil v letu 2015 tudi kršen, kar 12-krat.

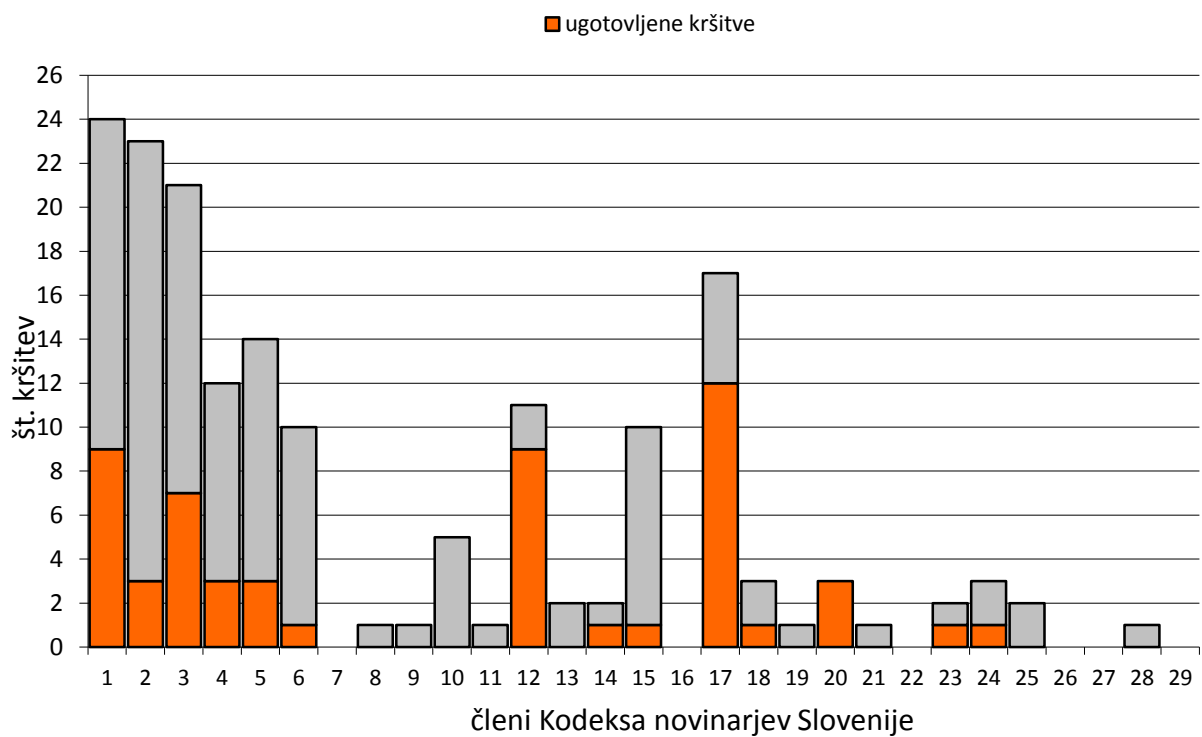
18. člen, ki pravi, da ko novinar poroča s področja pravosodja, upošteva, da nihče ni kriv, dokler ni pravnomočno obsojen. Novinar mora biti pazljiv pri omembi imen in objavi fotografij in posnetkov storilcev, žrtev in njihovih svojcev v poročilih o nesrečah in predkazenskih postopkih, naj bi bil kršen 3-krat. Ugotovljena je bila 1 kršitev.

20. člen, ki pravi, da se mora novinar izogibati narodnostnim, rasnim, spolnim, starostnim, verskim, geografskim in drugim stereotipom ter podrobnostim, ki so povezane s spolnimi nagnjenji, invalidnostjo, fizičnim videzom, socialnim položajem ali drugimi osebnimi okoliščinami posameznikov in skupin, naj bi bil kršen 2-krat. NČR je v obeh primerih ugotovilo kršitev.

Ugotovljeni sta bili po ena kršitev 23. in 24. člena Kodeksa, 23. člen opredeljuje poročanje o samomoru, 24. pa konflikt interesov.

O prijavah kršitev 7., 22., 26., 27. in 29. člena Kodeksa novinarjev Slovenije NČR v letu 2015 ni odločalo. V primerjavi s preteklimi leti je mogoče opaziti, da se pritožniki pritožujejo glede kršitev skoraj vseh členov Kodeksa. Leta 2011 je bilo 9 členov, na katere NČR ni prejelo prijave, leta 2012 12, leta 2013 9, leta 2014 6, letos pa 5 členov.

ugotovljene kršitve po členih

Pripravila: Špela Stare, generalna sekretarka Društva novinarjev Slovenije